

GAZDATISZTEK LAPJA

A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
MEZŐGAZDASÁGGAL ÉS ERDÉSZETTEL FOGLALKOZÓK NYUGDIJINTÉZETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ára: Egész évre 2 forint.	Szerkesztő: JESZENSZKY PÁL, AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET TITKÁRJA, A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK ÉS NYUGDIJINTÉZETÉNEK ÜGYVEZETŐJE.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-út, „Köztelek“.
--	---	--

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének és a Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézetének tagjai ingyen kapják.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagdíja egész évre 5 frt, gazdasági segédtisztoknak 3 frt 50 kr.

Kérelem.

Alapszabályaink 5. szakasza értelmében a tagdíjak a naptári év kezdetétől számítandó 30 nap alatt fizetendők be az egyesületi pénztárba, ennél fogva a folyó évi tagdíjat még be nem küldött t. tagjainkat s azokat, kik tagdíjakkal a múlt évekről hátralékban vannak, tisztelettel felkérjük, hogy az esedékes díjakat mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Az ügyvezetőség.

Meghívó

a „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének“ Budapestén 1903. évi április hó 26-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a „Köztelek“ üléstermében (Köztelek-utca 8. sz.) tartandó

rendes évi közgyűlésére.

Tárgysorozat:

- Elnöki megnyitó.
- Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag ki- küldése.
- Ügyvezetői jelentés az egyesület 1902. évi működéséről.
- Számvizsgáló-bizottság jelentése az 1902. évi szármadásról és az egyesület va- gyoni állapotáról.
1903. évi költségelőirányzat megállá- pitása.
- Kilépő és lemondott 3 választmányi tag helyébe 3 választmányi tag választása.
- Három számvizsgáló-bizottsági tag vá- lasztása.
- Esetleges indítványok és javaslatok, melyek az alapszabályok 16-ik szakasza érte- lémében, a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal az ügyvezetőhöz írásban benyújtandók. Budapest, 1903. március 11.
Az elnökség.

Meghívó

a „Mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézetének“ Budapestén 1903. évi április hó 26-án vasárnap d. e. 11 órakor „Köztelek“ üléstermében tartandó.

IX-ik rendes közgyűlésre.

Tárgysorozat:

- Elnöki megnyitó.
- Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag ki- küldése.
- Az igazgatóság jelentésének és az 1902. évi szármadás és mérlegnek előterjesztése.
- Felügyelő-bizottság jelentésének előter- jesztése.
- Határozathozatal a szármadás és mérlegre vonatkozólag.
- Az igazgatóság és felügyelő-bizottság kiegészítése.
- Esetleges indítványok, melyek az alap- szabályok 30-dik szakasza értelmében a köz-

gyűlést megelőzőleg egy héttel az elnöknek írásban benyújtandók.
Budapest, 1903. évi március hó 11-én.
Az igazgatóság.

Tagdíjnyugtázás.

Az 1903. évre tagdíjait márc. 14-től április 15-ig beküldötték 10 koronát: Ereiner Mátyás, Békefy Elek, Bokény János, Fleischer Gyula, Gavallér György, Ivánszky Jenő, Kuthny Vendel, Korhétz György, Klementisz Károly, Kubovits Ignác, Lehotzki Pál, Laurencz Ede, Lőw Andor, Márton István, Meszlényi Albert, Nemes Béla, Nemes- szeghy Aladár, Osztrólczy Pál, Orbán Pál, Petrányi Lajos, Piskóty János, Póka Antal, Papp György, Pro- hászka Rupert, Sipos Sándor, Strobel Zoltán, br. Starnfeld Weltzl Aladár, Schmeidt Albert, Szarka Dezső, Thanhofer Ferencz, Zakó Elek.

5 koronát beküldöttek: Balázsovich Dezső, Bertalan Ferencz, Henz Aladár, Kováts Viktor, Kováts Gy. József, Rózsay Elemér, Schleier Gyula, Szántó Sándor, Székács János, Sztianay György, Zathureczky Nándor.
Hátralékot fizettek: Lőw Andor 10 K-t, és Zakó Elek 10 koronát.

Ideál és valóság.

II.

Multkori közleményemhez mintegy ki- egészítésképpen még van néhány mondanivaló szóm, elsősorban pedig az, hogy ezert tet- tem volna egy ellen, oly bizonyosra vettem, hogy ha a gazdatisztek segélyegyesülete meg- alakul, a földbirtokosok oly mértékben fogják azt támogatni, hogy rövid időn belül szép töke gyűlhet össze, a mely alapul szolgál majd a nyugdíjintézetnek. Azt is reméltem továbbá, hogy azok az uradalmak, a melyeknek a gazda- tisztek a megfelelő évek után nyugdíjban része- sülnek; igyekezni fognak ettől a terhes és sok- szor kellemetlen helyzetől szabadulni oly módon, hogy a nyugdíjaink alapul szolgáló tőkéit az egyesületre bízzák. Ez az intézkedés nem csak a földbirtokosokra nézve, de a gazdatisztekre is előnyös kell volna.

Ezen állításom igazolására szolgáljon a következő számítás: Ha csak a mostani viszo- nyoknak megfelelő legszerényebb fizetést, 600 frtot veszünk alapul, az annak megfelelő tőke (a mai betétek után fizetett 3%-os kamatláb mellett) 20 ezer forint. Ez az összeg attól a naptól kezdve terheli a bir- tokot, a melyen a nyugdíjazás kezdetét vette. Miután feltehető, hogy 40 évi szolgálat után a nyugdíjazott még 10 évig élhet, a birtokos 6000 frtot tartozik fizetni neki, s ha az illetőt neje 5, esetleg 10 évvel is tulélné, a nyugdíj felét, 1500 vagy 3000 frtot ő kapná még a birtokostól. Ez esetben a földbirtokos csak egy gazdatisztjéről gondoskodott még; s 40 évi szolgálat után nem is valami fényesen javadal- mazta, mégis minő terhet rótt vele birtokára. Hát még egy olyan uradalomban, a hol több nyugdíjazott tiszt van, minő összegre mehét fel az így származott teher! Nem sokkal ész- szerűbb lenne-e, ha a földbirtokos egyszer és mindenkorra oly alapítványt bízna a nyugdíj- intézet kezelésére a mely az ő gazdatisztjeinek adott nyugdíjnak megfelelően. Természetes, hogy

az alapítvány-tételkor be kellene jelenteni az uradalomban alkalmazott tisztak nevét és szol- gálati idejét, hogy az esetleges nyugdíjazásnál azt vehesse az egyesület alapul.

Ha ez az ideálom valósággá lehetne, az egyesület oly intézményé fejlődhetnék, a mely sokkal előnyösebb feltételek mellett vállalhatná el a gazdatisztek nyugdíjazását mint bármely biztosító intézet teheti, a mi különben még mostani szervezete mellett is történik.

Hogy kartársaimra nézve mennyire meg- nyugtató lenne az a tudat, hogy ha nem negy- ven, hanem 20—30, mondjuk 35 évig szolgáló joggal tarthat igényt nyugdíjra; azt hiszem nem nagyon kell magyarázgatnom; míg a fent- említett esetben, ha 35 évet hűségesen szolgált is, de valamely körülmény miatt elhagyja állá- sát; a nyugdíjtól elesett s ha neje özvegyen marad; legfeljebb az u. n. kegydíjra számíthat, a mi csaknem annyi mint alamizsna.

Azon tisztak kik oly uradalomban van- nak alkalmazva a melyek alapítvánnyal vál- tották meg gazdatisztjeik nyugdíjazását; ha kilépnének az uradalom kötelékéből tartozná- nak a biztosítási díjat továbbra maguk fizetni; de az egyesület beszámítaná nekik azt az éve- ket a melyeket az uradalomban eltöltött.

Miért nem teljesedhetik ez az ideálom? arra a feleletet egy igen tisztelt kartársam még az 1901. év július hó 12-én megjelent „Gazdatisztek Lapja“ 6-dik számában az igaz- ságnak legmegfelelőbbben írta meg a „Főtiszt- jeink“ czimmel megjelent közleményében. A nevezett cikkben annyira igazat mond annak szerzője, hogy nemesak a „Gazdatisztek Lapja“- ban, de valamennyi szaklapban helyt kellene neki adni, sőt a napilapok is közölhetnék, hogy olvasnák azok, a kiket illet. Teljesen igazat adok a közlemény írójának a mennyiben én is csak a gazdatisztek kiszámíthatatlan méretű indolenciájának tulajdonítom azt, hogy az egy- sület nem bír azzá fejlődni, a minck lennie kellene. A fentemlített cikkhez csak saját tapasztalataimat csatolhatnám még, hogy meg- erősítem azt a lelkiismeretlenség menő közömbösséget, a melyről igen sok alkalommal volt módomban meggyőződni a hányszor az egyesület céljainak előmozdítását hoztam elő egyik-másik főtiszt előtt.

A fentiekből magyarázható a már emli- tett cikk azon kijelentése, hogy 400 főtiszt közül összesen 40 és 8000 gazdatiszt közül csak 800 tagja az egyesületnek. Szomorú ki- mutás az igaz, de legalább abból a negyven- ből husz, a 800-nak pedig a fele igyekeznék tőle telhetőleg egyesületünk érdekeit előmozdi- tani, akkor bizonyára nem 6 mágnást és 10 nagybirtokost találunk az egyesület alapító és pártoló tagjainak névsorában.

A nóta vége tehát csak tisztársaim indolenciája, mert nem áll az, általánosság- ban érte, hogy a magyar főurak és nagybir- tokosok közömbösek gazdatisztjeikkel és az ő dolgaikkal szemben.

Megnevezhetnék több oly főurat, kik az első helyet foglalják el hazánkban, kikkel hosz- szasabban beszélhettem egyesületünkről. Meg

halgatták érdeklővel a mit mondtak nekik s meglepetésemre, olyanforma választ adtak, hogy mivel az ő tisztjeik nem tartják szükségesnek az egyesületbe való belépést; ő sem avatkozik az egyesület ügyeibe. Van szerencsém sok oly főtisztet és igazgatót ösmerni, a kik valószínűleg rangon alulinak tartják az egyesület tagjává lenni s meglehet, hogy bántaná őket, ha a betűrendbe szedett névsorban az ő neve előtt egy gyakornok nevét kellene látniok. Ezáltal csakugyan csorbat szenvedne a tekintély! Azt meg épen abszurdumnak tartják, hogy ők szót emeljenek az egyesület érdekében uraságuknál. A munkáspénztárakkal szemben bizonyára nem úgy viselkednek, mert hisz a mióta az életbe lépett, egyik uradalom a másik után jelenti be összes cselédeit, sok még a díjak fizetésére is kötelezi magát. Ebből én azt következtetem, hogy a tiszt urak jobban szívükön viselik béreseik és azok családjának sorsát mint kollegái két, a cselédek érdekében exponálják magukat de társaikért azt nem tartják érdemesnek. Vagy képzelhető olyan uraság a mely jobban érdeklődnek cselédei mint gazdatisztjei jövője iránt! El nem tudom azt hinni, hogy egy nagybirtokos vagy főúr előbbrevalónak tartsa béreseit gazdatisztjeinél s azért amazokat biztosítja, míg ezeket sorsukra bizza a jövőben.

Több mint valószínű, hogy ezen cikket egy nagybirtokos sem fogja olvasni éppen úgy, mint a már említett 40 főtiszt közül is csak nagyon kevesen törődnek majd vele; mégis egy kéréssel fordulok hozzájuk. Nem ütközik annak teljesítése semmi nehézségbe s mégis kölcsönös előnyt biztosít egy földbirtokosra mint kollegáimra nézve.

Kérem az uradalmak tulajdonosait és főtisztjeit, miszerint hassanak oda, hogy a tisztikar lépjen be az egyesületbe. Az idősebb tisztetek legyenek pártoló tagok, a fiatalok azonban biztosítsák maguk és nejük számára a nyugdíjat. Ujjonnan belépő gazdatiszt pedig csak úgy foglalhassa el állását, ha igazolja, hogy tagja a nyugdíjintézetnek és biztosítva van. Ha következetesen megtartanak ezt a földbirtokosok, néhány év alatt a legközönyösebben gondolkozó gazdatisztnek is be kellene lépni a egyesületbe, s lassanként belátná valamennyi, minő lelki megnyugvást nyújt az a tudat, hogy érje bármily csapás, nyugdíjra van kilátása s ha ő meghal a segélyegyesület nem hagyja el családját. Ezt azonban csak úgy érhetjük el, ha minél több tagot gyűjtünk az egyesületnek, hogy annak vagyona növekedhessen.

Azt hiszem az eddig elmondottakban sokaknak a véleményét tolmácsoltam, mert hisz kit ne bántana az a tény, hogy pl. a tanítók, közjegyzők nyugdíjintézete nemcsak fennáll, hanem szépen virágzik és növekedik, s a gazdatiszt egyesület nem bír zöld ágra vergődni. Nincs bennük összetartás s a nagyobb uradalom alkalmazottjai lenéznek azokat, a kik velük nem egyenlő javadalmazásban részesülnek.

Mire várnak a magyar gazdatisztek? Kitél remélik a nyugdíjegyesület haladásának előmozdítását, ha ők maguk vetnek annak gátot? Nem lenne-e az a legnagyobb szegény az összes gazdatisztekre nézve, ha pl. az egyesület vezetősége látva ezt a határtalan indolenciát, a sok fáradságot hiábavalónak tartaná s a már meglevő vagyont valamely pénzintézetnél elhelyezné a nyugdíjra igényt tartókat meg átadná egyik biztosító társaságnak s az egyesület nyugodnék babérajain? Nem gondolt még erre egyik kollégám sem?

Ennek semmi esetre sem szabad megtörténnie; s bár sok oldalról hallok szomorú híreket egyesületünkről s a vezetőség üléseiről szóló jelentéseket fájó szívvel olvasom; mégis remélem és hiszem, hogy a mostani állapotoknak meg kell szünnie. Lesznek társaim között oly népszerű férfiak, a kiknek csak akarni kell s a legbegomboltabb egyéneket is ráveszik az egyesülésre és az egyesület érdekeiért való buzgó működésre.

Utolsó ideálom az, hogy gazdatiszt társaim be fogják látni, hogy az egyesületért közreműködni morális kötelesség, s csak összetartás vetheti meg munkájuk alapját.

Összetartás és erős akarat; jöjjön el a te országod a magyar gazdatisztek táborába!

Krocsák G. Emil.

Kézpénzfizetés.

Nagyon kevés uradalomban van a gazdatiszt járandósága rendezve és a mai modern felfogáshoz alkalmazva. Még mindig tulnyomó részben a régi elavult dotációk járnak, hol a gazdatisztnak a maga megélhetési alapját ugyszólván elő kell teremnie. Hogy milyen visszás állapotokat teremt ezen rendezetlenség, arra nézve csak néhány példát hozok fel.

A gazdatiszt sohasem tudja, mi lesz a jövedelme, tehát nem tudja, miként oszthatja be életmódját. Ha szerencséje van a marhatartás, baromfi- és sertéstartás körül, ha a deputatum földje jól terem, ha a feles konvencziós gabonáját jó áron tudja eladni, lehet neki elégséges jövedelme, míg ha véletlenül mindezekben szerencsétlen, nincs miből megélnie. Utánna kell tehát néznie, hogy ezen jövedelmi forrásai meg ne apadjanak, vagyis magának kell gazdálkodnia. Gazdálkodás a nagy gazdaságban, — status in statu!

Manap már senki sem tart felesleges személyzetet, a rezsit mindenki apasztani törekszik. Nagyobb a hajlandóság a személyzet apasztására, mint szaporítására. Ehhez járul még azon körülmény, hogy ma egészen más-ként kell gazdálkodnunk, mint ezéltől nem régen még. Intenzívebb földmívelés, cukorrépa, szeszgyár, szőlőmívelés, stb. a tarlórendszer teljes mellőzésével minden talpalatnyi földnek kihasználása sokkal több, aránytalanul több gondot okoz a gazdatisztnak, mint ennek előtte. Mi ennek a logikus következménye? Az, hogy a gazdatiszt vagy a magáét hanyagolja el, vagy az uraságét!

Legfőbb ideje volna már e részben is haladni a korrall és a gazdatisztnak biztosítani a tisztességes megélhetést olyképp, hogy minden idejét, gondját a hivatalának szentelhesse.

Ezt tudja jól a birtokos is, de fél ezen kérdést tisztázni, mert attól tart, ezen rendezés az ő rovására menne. Sokan azon téves hitben vannak, hogy a gazdatiszt abból a csekély kézpénzből él meg, a többi — amit kap — nem érték! Hányszor hallottam azt is, hogy a szegény cseléd 40—50 korona fizetésből él és tartja fenn magát. Még a legrosszabbul fizetett cselédnek is a megélhetési alapja mindent számítva 400—600 korona. A gazdatiszt megélhetési alapja pedig 600—800 korona kézpénzfizetés mellett 2000—3000 korona, főtiszteké 4000—6000 korona.

Ezt a birtokosok sokalják kézpénzben kiadni a gazdatisztnak.

Soknak pedig ez az összeg, tekintve a gazdatiszt munkáját, éppen nem sok. Tessék csak tekintetbe venni azt a felelősségterhést hivatalát, melyet egy gazdatiszt visel és azt a lemondást az életről, amelyet legtöbb gazdatiszt szenved künn a pusztnán, ahol úgy a bevásárlás, mint a gyermeknevelés rendkívül nehéz. Bármire van szüksége a pusztnán lakó gazdatisztnak, dupla árát kell adnia, mert az utazás is pénzbe kerül, de nincs is módja a jó beszerzési forrásokat megismerni. Gyermekait városba kell adnia és tartáspénzt fizetnie értük. Már most legyen valakinek 2—3 gyermeke csak, akiket neveltetni akar, akkor azokért fizeti el egész jövedelmét. Ezzel szemben a városi ember mindenhez olcsóbban jut, tandíjat kevesebbet fizet, vagy kijárja a teljes tandíjmentességet, amit puszta ember ritkán tehet.

Azt mondják sokan, falun olcsó az élet. Ez éppen ellenkezőleg van. Falun nagyon drága az élet. Falun két-háromszor annyi költséggel

lehet ugyanazt elérni, amit a városban lakó érhet el fele, vagy harmad annyért.

Aki mindezeket objektíve szemügyre veszi, az nem fogja sokallani a becsületes és szorgalmas gazdatisztjének a 4000 korona kézpénzfizetést, természetesen illő munkakör és felelősség mellett. Lehet ezen fizetést percen-tuációval kombinálni, de lakás, fűtés, tej és kert használaton kívül én más természetbeni dotációt nem tartok helyesnek. Hogyan is férhet össze az, hogy a gazdatiszt gabonát szállít, azzal elszámol és a magáét is szállítja, azt is eladja talán ugyanazon kereskedőnek, akinek az uraságát szállította!?

Sürgős tavaszi munkálatoknál sok vidéken megesik, hogy alig kap néhány napszámot illő áron. Hová fordítsa ezeket? Magába vagy az uraságába!? Folytonos dilemma, örökös tévovázás és vele örökös gyanúsítás a kétségtelen szülőtte a terménybeni dotációnak.

Sokan felhozzák a kézpénzfizetés ellen azt, hogy a terménybeni fizetést a földbirtok nem érzi meg annyira, mint a kézpénzfizetést. A gazdatiszt olyanból is tud hasznot hajtani, amiből az uraságnak haszna nem lenne. Hát ugyan melyik az? Talán a marhatartás? No már engedelmet kérek, amiből a tiszt marhája megél, abból urasági is megél.

Talán a baromfi-, sertéstartás!? Hát bizony ki merem mondani, ahol az ocsu és dara, répa ingyen nem jár, de venni kell, ott sem baromfitartás, sem sertéstartás nem fizeti ki magát. Még a sertéstartásnál lehet felhozni érvül a tarlót. Azonban itt is csak úgy vagyunk vele, hogy ha a tarlót jól összegereblyézzük, ott csak éppen annyi marad, amit a cseléd-sertések könnyen felszednek egy pár nap alatt.

Lehetnek helyi viszonyok, ahol a sertés-neveléssel bizonyos területeket, makkosokat értékesíteni lehet és másként azt értékesíteni nem lehet; ilyen helyeken indokolt lehet a sertéstartás, de ilyen kivételek esetekről ne beszéljünk. Nincs szabály — kivétel nélkül.

Meggyőződéseim az, hogy érzékeny lelkiismeretű gazdatiszt, aki eddig is szigorú külföldiséget tett az enyém és tied között, az örömmel fogja fogadni a kézpénzfizetést, és viszont meggyőződéseim az is, hogy azon földesur, aki tiszta bort akar önteni a pohárba, szívesen megadja a maga jól felfogott érdekében a méltányos kézpénzfizetést.

E tekintetben most egy átmeneti korszakot élünk. Nem régen még — a külterjes világban — a felfogás az volt, hogy semmit nem adni, semmi pénzt ki nem adni, semmit sem befektetni a birtokba, hanem onnan kapni jövedelmet. A gazdatiszt sem kapott fizetést, hanem gazdálkodott magának és gazdálkodott úgy, ahogy a szük, vagy tág lelkiismerete megállta.

Ebből eredt azután, hogy a szük lelkiismeretű gazdatiszt szegényen — bár becsületesen — hagyta el sok évi szolgálatát és erre azt mondta a világ, sőt az urasága is: rossz gazda volt, ügyetlen ember, sőt . . . mást is; viszont aki egy vagyont vitt magával, az ügyes, jó gazda, takarékos ember hireben állott. Nem vonatkozik ezen tételre kivételekre, amidőn az illetéktelen nagy jövedelem eltékozoltatott, mert szélsőségek mindig voltak és lesznek is.

Ma már kezd a modern felfogás tért hódítani. A gazdatiszti fizetések emelkednek, de viszont a meggazdagodás apadóféiben van. Ezen átmeneti időszak szüli a legkínosabb helyzeteket. A földesur fél emelni a fizetést, mert elődeitől hallotta, azelőtt milyen kevés fizetést kapott a gazdatiszt, de fél attól is, hogy a fizetést emelve, a gazdatiszt ezenfelül is a régi módon gazdálkodik magának tovább; viszont a gazdatiszt nem bizik uraságában, hogy kézpénzfizetéssel neki a terménybelleket teljesen rekompenzálja, fél a kézpénzfizetéstől, amelylyel megélhetését elvesztené, miután urasága a terménybeni járandóságait eddig értéknek sem tekintette, értéket számbavenni ne is erti.

Hiányzik ma még a kölcsönös bizalom, ami a sok rossz példa miatt nem is csodálható.

Ezen kérdések tárgyalása nagyon kényes, kényes főképpen az ur és alkalmazottja között, és éppen ezért volna nagyon kívánatos, ha a kérdések tisztáztnának.

Ma már egészen más világ van, mint ez előtt csak 30—40 évvel. Szakszerűen, teljes odaadással kell küzdeni a tisztességes jövedelmezőségért és ehhez egész emberek kellenek, nem olyanok, akik fele energiájukat a maguk megélhetésére kell, hogy fordítsák. Y—cs.

A gazdatiszt fizetése.

A készpénzfizetés fölvetelének kérdése sokkal érdekesebb, hogyszem azon melegeben ne óhajtának tovább tárgyalni és fejleszteni ezen kérdést.

Régi törekvés, hogy a gazdatisztek fizetése, más, állami stb. tisztviselőkhöz képest szabályoztassék. Ezen kívánság plausibilis indoka, hogy a gazdatiszt fizetése bizonyos meghatározott összegben biztosítottassék. Amde az ilyen fizetésrendezés, a méltányosság határai között egyrészt keresztülvihetetlen, másrészt pedig nem is kívánatos.

A gazdatiszt állása ugyanis nem hasonlítható össze az irodákban dolgozó hivatalnokéval. A kellő előképzettség, szorgalom és becsületesség föltelezésével, minden hivatalnok kifogástalanul betöltheti a maga megszabott hatáskörű hivatalát; a gazdatiszt azonban csak a veleszületett és a gyakorlatban erősen kifejlesztett üzleti élelmesség kifejtésével boldogulhat. Becsületesség kell lennie, a hivatalnoknál sokkal több lelkierőt igénylő üzleti becsületesség értelmében. Tanulnia kell a szak és egész életét, mert sokat tudhat, de eleget soha sem. Mindezeket felül pedig szülni kell hivatására, mert a kellő rátermettség nélkül e pályán nem boldogulhat.

A gazdatiszt használhatóságának egyedüli és kizárólagos mértéke, csakis a birtok reális jövedelmezőségében megnyilvánuló üzleti eredmény lehet. Akkor természetesen, ha a sikeres gazdálkodást lehetővé tévő anyagi és erkölcsi eszközök, rendelkezésre bocsátatnak. Javadalmazása igazság szerint ezen eredményhez képest volna szabályozandó! A gazdatiszt szolgáltatának értéke tehát kizárólag az ő személyes tulajdonságaitól függ, és miután két teljesen egyforma kaliberű gazda nem létezik, természetes, hogy a gazdatiszti fizetést, más hivatalok mintájára, sablonszerűleg érdem szerint meghatározni nem lehet.

De megnehezíti az egységes készpénzfizetési rendszert a birtok és a gazdálkodás minéműsége is. Nem minden birtok bir meg egyforma fizetést, és viszont nem minden birtok igényel egyforma intelligenciájú gazdatisztet. Van sok nagyterjedelmű és különben erősen jövedelmező alföldi birtok, amelyen egy kevésbé intelligens, de különben erélyes gyakorlati gazdatiszt, a gazdaság extensív üzeme folytán sikeresen gazdálkodhatik. Viszont sok intenzív üzemi, bár kisebb gazdaságban, egy gazdatiszt, ha még oly jeles szakképzettségű ember is még sem bírja ellátni egymaga a gazdatiszti teendőket. A fizetés meghatározásánál tehát első kérdés, hogy minő tér nyílik a gazdatiszt szaktudásának kifejtésére; a második pedig, hogy miként érvényesül a gazdatiszt intelligenciája, a birtok jövedelmezőségének állandósítása és fokozásában? De ha a gazdatiszt érdeme, csak szakértelmének érvényesülése szerint mérlegelhető, hogyan lehessen akkor az ő fizetését készpénzben előre megállapítani?

A gazdatiszt érdemleges fizetésének előzetes és egyöntetű meghatározása csaknem képtelenség. Hogy a gyakorlati életben már régóta fölismerték ezen nehézséget, mutatják a szerföltött eltérő fizetésrendszerek, melyek külön-külön megfelelők lehetnek anélkül, hogy azok bár-

melyike általánosan követendő mintának volna tekinthető. A fizetés ugyanis a szolgálatadó körülményei és a gazdatiszt egyéniségéhez képest állapítatik meg. Mivel pedig ez a két tényező mindenkor másként kombinálódik, ezek szerint eltérők a fizetésbeli megállapodások is. Ezen különböző fizetési módzatok mégis három osztályba sorolhatók; ezen osztályok 1. a vegyes fizetési, 2. a készpénz és 3. a százalékos fizetési rendszerek.

A legrégebb és nálunk mindmáig legelterjedtebb azon patriarkális vegyes fizetési rendszer, mely aránylag csekély készpénzfizetés mellett terménybeli járandóságok és állattartásban határozatlik meg. A készpénz fizetés és a terménybeli járandóság földi a gazdatiszt háztartási és ruházati szükségleteit, az állattartás haszná ellenben a gyermekek tisztességes neveltetését és esetleg némi vagyon szerzését teszi lehetővé. A gazdatiszt jövedelme tehát — mindig becsülettel feltételezve, — saját életrevalóságától függ.

Ezen fizetési rendszer előnye, hogy sok tekintetben érdektársakká teszi a szolgálatadót és a gazdatisztet, továbbá hogy a birtokos csekélyebb megterhelhetése mellett, a gazdatiszt tisztességes megélhetésén kívül, esetleg némi vagyon szerzése válik lehetővé. Hátrányai, hogy a gazdatiszt jövedelme bizonytalan, hogy a saját állattartás a gazdatiszt munkásságát elvonja az uraságtól és végül a mi legfőbb, hogy sok visszaélésre ad alkalmat.

Mérlegeljük ezen előnyöket és hátrányokat! Hogy a gazdatiszt állattartása révén, quasi érdektársává válik uraságának, azon alapul, hogy legalább annyi eredményt igyekszik föltüntetni a kezelésére bízott jószágállományánál, mint a mennyit saját tenyésztésében elért, mert ellenkező esetben a gazdatiszt önzése, megbízhatatlansága és lelkiismeretlensége, szerföltött nyilvánvalóvá válik. Részesé tehát az állattenyésztés sikerének és mivel közvetve ez a mezőgazdálkodás rentabilitásának alapföltétele, az e téren kifejtett odaadó munkássága, a szolgálatadóra nézve rendkívül nagy horderejű előnyöket biztosít. Mert hogy az állattenyésztés sikeres fejlesztésével kapcsolatban a növénytermesztés eredménye is fokozódik és hogy a gazdatiszt jószágának értékesítése alkalmával üzleti ismereteit is gyarapíthatja, azt talán fölösleges bővebben kifejtenem.

Ez tehát a régi fizetési rendszer megbecsülhetetlen előnye. Am a gazdatisztre nézve az sem közönyös, hogy az állattartás révén, urasága megkárosítása nélkül oly jövedelmet produkálhat, amely készpénzben aligha volna megváltható és amely anyagi boldogulását teszi lehetővé. Sok gazdatiszt ugyan nem sokra becsüli az állattartásban nyújtott javadalmazást. Az ilyen gazdatiszt azonban vagy nem tud számítani és ezért nem tudja fölbecsülni az állattartásból származó jövedelmét, vagy pedig élni szeretne, aki magának sem tud gazdálkodni. Már pedig ha nem is föltétlenül következik, hogy a magának jól gazdálkodó egyuttal jó gazdatiszt is legyen, mert hiszen egy nagyobb gazdaság vezetése valamivel nagyobb ismeretet kíván néhány borju vagy sertés felnevelésénél; de az már megint holt bizonyos, hogy a ki saját jószágát nem gondozza, az nem passzionátus gazda, az az urasággal sem törődik, tehát egyáltalában nem lehet jó gazdatiszt.

Ezek volnának az előnyök. Nézzük a hátrányokat! Az első, hogy a gazdatiszt jövedelme az állattartás révén bizonytalanul válik. Hát ez igaz. Csakhogy viszont egy jó gazdatiszt állattartásának átlagos jövedelme mindig sokkal nagyobb, mint amennyibe a gazdaságnak kerül mint a mennyiért az uraság megválthatná, és ezen rizikó miatt ugyan egy passzionátus gazdatiszt sem mondana le állattartásáról.

A második általános hátrány, hogy a saját gazdálkodás elvonja a gazdatiszt tevékenységét a rábizott gazdaság vezetésétől. No, hát, vén gazdatiszt vagyok, de nem bírom megérteni, hogy egy passzionátus gazda az ő néhány

tehene és disznójáért elhanyagolja az uraságot. Nyáron a jószág legelőre jár, és akkor a gazdatisztnak is a külső gazdaságban, az aratás, takarmány betakarítás stb. körül van dolga. Télen, ha kimegy a majorba, szenvedélye oda viszi, ahol többet, ahol nagyobb eredményeket lát, vagyis az urasági istállóba. Visszajövet meglekinti a saját jószágát is. Pár szóval intézkedik és ha esetleg baj fordul elő, tovább kint marad, addig is a majorban van, addig sem az irodát koptatja. Különbözik is a gazdatiszt jószágának részletes gondozója a jó feleség vagy gazdasszony, a ki nélkül a gazdatiszt élete ugy sem ér egy hajító fát! A férfi itt csak arra való, hogy a cselédek kordában tartsa, és hogy a szükséges takarmány és anyagok beszerzéséről gondoskodjon. Ez tehát nem ok a tisztai állattartás beszüntetésére.

A legfőbb ok azonban, hogy sok alkalmat ad a visszaélésre. Ez tagadhatatlan. Az állattartás szükségletei, a kellő ellenőrzés hiánya, és igen sok esetben maga az asszony, aki mentől jobb gazdasszony, annál telhetetlenebb — nagyon is erős impulzust adnak a kisebb-nagyobb, sokesetben lopásnak minősíthető visszaélésre. De nem szabad feledni, hogy a gazdatiszt állandóan erős ellenőrzés alatt áll. Nem ugyan az ellenőrkép mellérendelt segédtsztr részéről, mert ez irtózik a följelentő szerepétől, hanem igenis a cselédség részéről. A gazdatiszt szigorú ellenőre minden cseléd és főleg minden cselédasszony.

Ha ugyanis a gazdatiszt lop, két eset lehetséges; t. i. vagy vele együtt lop minden cseléd és ekkor nem árulják el ugyan, de tekintélyét veszti és a gazdatiszt büne kitűnik a gazdálkodás összevisszasága és eredménytelenségéből;

vagy pedig, hogy a gazdatiszt nem engedi a cselédeknek lopni és akkor egyre-másra érkeznek ellene a nyílt följelentések a szolgálatból elbocsátott, és az anonyim beárulások a szolgálatban levő cselédek részéről.

A gazdatiszt állandóan tehát csak akkor uzoválhatja a lopási szisztémát, ha a tulajdonos abszolúte nem törődik birtokával, vagy pedig, ha maga az ellenőrző föltiszt is ludas a dologban. Mindkét esetben tehát fejétől romlik a hal és hasonló körülmények között a készpénzfizetési gazdatiszt is csak úgy lothat, mint a konvenziós.

A vegyes fizetési rendszer előnye és hátrányainak ismertetése után térjünk át a készpénzfizetési rendszerre. E cikkem bevezetésében kifejtettem, hogy a készpénzfizetést előre megállapítani érdem szerint képtelenség. Ha mégis a tulajdonos a készpénzfizetésre akar áttérni, akkor természetesen meg kell váltania a gazdatiszt terménybeli járandóságát és főleg állattartását. De hogyan történjék ezen megváltás? Aszerint, hogy mennyibe került a tulajdonosnak, vagy pedig, hogy mennyi jövedelmet adott a gazdatisztnak az állattartás? Mert ez korántsem mindegy.

Vegyük pld. egy gazdatiszti fizetést 600 forint készpénz, 40 mm. gabona, 4 magyar hold járandóság föld, 4 tehén, 8 kocza, a megfelelő növényekmarha és szabad baromfi-tartással. Ezen javadalmazás, extenzív viszonyok között belekerül a tulajdonosnak 1600—1800 forintjába. A gazdatiszt azonban minden visszaélés nélkül, 2—3000 frttal hasznosíthatja ezen fizetést, már t. i. aszerint, ki milyen gazda és kinek milyen felesége van. Ha saját költsége szerint — mondjuk 1600 frtban — állapítja meg a fizetést, akkor a gazdatiszt agyon van ütve, mert akkora fizetésből nem hogy vagyont szerezhethetne, de még gyermekeit sem taníthatja ki tisztességesen, — mert a gazdatiszti háztartásban gyerek van rendszerint — de sok. Ha pedig a gazdatiszt jövedelméhez képest szabja meg a fizetést, akkor szükség nélkül 800—1000 forint fölösleges kiadással terheli meg a gazdaságot. Hol van tehát itt a méltányos és igazságos megoldás?

Mondjuk hogy a középuton, és ad a gazdatisztnak 2000 frt fix fizetést. Elég tekintélyes fizetés, részben áldozat az uraság részéről és mégis csak arra elegendő, hogy a gazdatiszt ne nyomorogjon. Mert nem szabad felednünk, hogy a gazdatiszt háztartása, gyerekeivel, neveltetésével sokkal költségesebb, mint a városi hivatalnoké. Mi az eredménye ezen fizetés-rendezésnek? Az, hogy a gazdatiszt megszűnik a birtokos érdektársa, megszűnik passzionátus gazdának lenni. A gazdatiszt egyszerű hivatalnokká válik, ki már nem szenvedélyből, hanem csak kötelességből gazdálkodik. Már pedig a hol a gazdatiszt csak hivatalnok, megverte azt a gazdaságot a Jézus Krisztus!

Megengedem, hogy vannak önzetlen gazdatisztek, kik hivatalból is passzionátus gazdák. De ezek csak kivételek és a kivétel megerősíti a szabályt. Végre is minden szentnek maga felé áll a keze és a legtöbb gazdatiszt — jó magammal együtt — ha nem látja szaktudással párosult odaadó buzgalmánának közvetlen és különös hasznát, bizony nem törí magát valami tulságosan.

A harmadik a százalékos fizetési rendszer. Ez volna az igazán helyes módszer, mert a gazdatiszt működésének sikeréhez méri a javadalmazást. Csakhogy míg egyrészt a méltányos száztól megállapítani igen nehéz dolog, másrészt tisztán erre állapítani a gazdatiszt fizetését nem lehet, mert ez rendszerint szegény ember, akinek az inséges években is élnie kell.

A tisztiz százalékos helyes megállapításának módja egy különös és nagyszabású téma, amelynek tárgyalásába e cikk keretében nem bocsátkozhatom, de amelyről ezen lapok hasábjain még mindenesetre tárgyalni óhajtok. Egyelőre tehát csak azon szerény nézetemnek adok kifejezést, hogy — adott körülmények közt — legegyszerűbb fizetési rendszer az, mely a háztartás szükségleteit biztosító kisebb méretű állattartás és készpénzfizetésen túl, a tiszta jövedelem fokozása utáni méltányos %-os részesedéssel teszi a tiszt boldogulását lehetővé.

A mi pedig az egyes fizetési rendszereket illeti:

a vegyes (konvencziós) fizetési rendszer helyén való azon külterjes gazdaságokban, hol az állattartás sokkal kevesebbe kerül a tulajdonosnak, mint amennyiért a tiszt értékesítheti; a százalékos tisztiz rendszer ott, hol az intenzív gazdálkodás folytán a birtokos tényleg megfizeti a tiszt állattartásának jövedelmét;

és végül a készpénzfizetési rendszer a tisztán hivatalnokai teendőket végző pénztárnoki és számviteli hivatalokban. De a tulajdonképeni gazdatisztiz kezelésben sehol.

M. T.

Fejérmegyei gazdatisztek értekezlete egy gazdatiszti kör megalakítása érdekében.

Az „Országos Magyar Gazda- és Erdőtisztek Egyesülete” pár év előtt, az ország különböző vidékein, gazda- és erdőtisztiz körök létesítését tűzte ki főadatául, hogy ily módon az összes magyar gazda- és erdőtiszteket bevonhassa a hivatali és társadalmi érdekeiket fejlesztő azon küzdelembe, amelyet eladdig Egyesületünk egymaga folytatott és amelyben a nagy távolság és részben az idő hiánya folytán, a gazdatiszteknek aránylag csekély hányada vehetett részt. Egyesületünk ezen akciójának folyamánaként, már eddig is megalakultak a „Hatvanvidéki”, „Sopronmegyei”, „Zircvidéki” és „Tolnamegyei” gazda- és erdőtisztiz körök és most egyesületünknek fejérmegyei tekintélyes gazdatisztiz tagjai bocsátották ki felhívást, amelyben a fejérmegyei gazdatisztek az április hó 19-én Székesfehérvárott megtartandó és a Fejérmegyei gazdatiszti kör megalakítását célzó értekezletre hívják össze. Egyesületünk képviselőjében Nick Ede alelnök, Baur

György, Gémesi Károly, Jilek József és Sipos Sándor egyesületi tagok és Jeszenszky Pál ügyvezető vesznek részt az alakuló értekezleten. Részünkről, amidőn a fejérmegyei gazdatisztek ezen törekvésüket a legnagyobb örömmel üdvözöljük, azon reményünknek adunk kifejezést, hogy mozgalmuk sikeres leend és példájukon felbuzdulva, hazánk többi vidékén is minél nagyobb számban fognak alakulni gazdatiszti körök, amelyek egyesületünkkel, mint országos központtal, szoros kapcsolatba hozza, vállelve fognak közreműködni a gazdatiszti jogos és méltányos kiváncsal megvalósítása érdekében.

Álláshirdetések.

E rovatban díjtalanul közöljük a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete” minden állást kereső tagjának hirdetését 2 hónapig keresztül.

Az állást keresők bizonyítvány másolataikat tartoznak irodánkhoz beküldeni.

Az állást adó földbirtokosokat tisztelettel kérjük, hogy betöltendő állások esetén egész bizalommal szíveskedjenek irodánkhoz fordulni. Az állás-betöltésre előjegyzett gazdatisztek bizonyítvány másolatait kívánatra bérmentve és díjtalanul küldjük meg; de ezeknek tekintés utáni visszazármatatását kérjük. Elegendő csupán az illető hirdetés előtt álló számra hivatkozni.

E rovat díjtalanul áll rendelkezésre a betöltendő állásokat hirdető öhajtó földbirtokosoknak is, ha egyesületünk tagjai sorába lépnek.

Állást keresők.

Főtisztiz, kezelői, intézői vagy segéd-tisztiz állás betöltésére ajánlkozhatnak.

418. Gazdasági tanintézetet végzett fiatal ember irnokki v. segéd-tisztiz állást keres. Jelenlegi állását mielőbb változtatni óhajta. A magyar nyelven kívül beszél egy kevéssé tótul.

419. Czukorgyári gazdaságban 4. egyéb intenzív gazdaságokban 3 évi praxisról szóló kifutó bizonyítványokkal rendelkező okleveles gazda, május 15-iki belépésre állást keres mint ispán vagy intéző (més 31 éves izrael erélyes egyén). Az illető beszél és ír magyarul, németül és tótul, katonakötelezettségének eleget tett.

420. Néhány évi gyakor-

lattal bíró izr. ötletlen fiatal egyén irnokki v. segéd-tisztiz állást keres bármikor belépésre.

Az előbb közölt állás-keresőkön kívül irodánkban több, tanintézetet egyáltalán nem végzett és több földműveléssel végzett gazda van előjegyezve, akik nagy részben önmálló, rendelkező tisztiz állásokra pályáznak, részben irnokki és segéd-tisztiz állások betöltésére ajánlkozik. Bizonyítvány másolatait irodánkban megtekinthetők, illetve kívánatra érdeklődőknek bérmentve megküldhetők.

Kedvezmények egyesületi tagok részére.

1. Politikai napilapok, szakközlönyök, szép-irodalmi és élelzapok.

A kedvezményt adó lapokra a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagjai” kedvezményes áron, az egyesületi iroda útján fizethetnek elő.

Budapest. Képes politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sarkantyus-u. 3. Előfizetési ára egy évre 12 frt. Tagjainknak 9 forint, árengedmény 25⁰/₀.

Borászati Lapok. Szerkesztő Baross Károly. Előfizetési ára egy évre 5 frt, fél év 2 frt 50 kr. Tagjainknak egész évre 4 frt, fél év 2 frt. 20⁰/₀.

Egyetértés. Polit. napilap. Kiadóhivatal Budapest, IV., Pappnövelde-utca 8. 32-ik évfolyam. Előfizetési ára 20 frt helyett, 14 frt, árengedmény 30⁰/₀.

Képes Néplap. Előfizetési ára 1/4 évre 70 kr., 1/2 évre 1 frt 20 kr. Egyesületünk tagjai irodánk útján 15⁰/₀ kedvezményt fizethetnek elő a lapra.

Magyar Bazar. Divatlap. Kiadóhivatal Bpest, Kerepesi-ut. Megjelenik havonként 2-szer. Előfizetési ára 1 évre 12 kor., tagjaink kedvezményt fizethetnek elő a lapra.

Magyar Gazdák Lapja. Gazdasági szakközlöny. Kiadóhivatal Budapest, Baross-

tér 14. Előfizetési ára egy évre 8 forint, tagjainknak 4 frt. árengedmény 50⁰/₀.

Magyar Hírlap. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, V., Honvéd-u. 4. Előfizetési ára 14 frt. Egyesületünk tagjai irodánk útján 15⁰/₀ kedvezményt fizethetnek elő a lapra.

Pesti Napló. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, VI. Teréz-körút 23. Egész évre 14 frt helyett 12 frt, félévre 7 frt helyett 6 frt, negyedévre 3 frt 50 kr. helyett 3 frt. 14³⁰/₀.

Politikai Újdonságok. Előfizetési ára 1/4 évre 1 frt 25 kr. Egyesületünk tagjai irodánk útján 15⁰/₀ kedvezményt fizethetnek elő a lapra.

Urambátym Humorisztikus hetilap. Kiadóhivatal Budapest, IV., Egyetem-u. 4. Előfizetési ára egész évre 8 frt, tagjainknak 6 ft. 25⁰/₀.

Üstökös a legregibb magyar élelzap. Kiadóhivatal Budapest, Honvéd-utca 4. 41-ik évfolyam. Előfizetési ára egész évre 8 frt helyett 6 frt. 25⁰/₀.

Gyárosok és kereskedők.

Bächer Rudolf. Budapest, VII., Nagymező-utca 68. Ekek és egyéb talajművelő eszközök, áreng. 10⁰/₀.

Brázay Kálmán. Budapest, IV., Múzeum-körút 23. Fűszer- és gyarmatárúk után 2⁰/₀, sós-borszesz, 20⁰/₀.

Brüner Testvérek. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. Lámpák, lámparészek és lámpások, 10⁰/₀.

Calderoni és tsa. Bpest, Váci-utca 30. Optikai tárgyak, szemüvegek, látcsövek, hőmérők 10⁰/₀.

Ditmar R. Budapest, V., Fűrdő- és Nádor-utca sarok. Lámpák, lámparészek, lámpások, áreng. 5⁰/₀.

Dóna Döme és Fia. Budapest, IV., Mária-Valéria-utca. Papir, írószerek, nyomtatványok és följegyzési könyvek raktára, áreng. 5⁰/₀.

Elsinger M. J. és fia Budapest, V., Thonet-udvar. Vízmentés szövetek, ponyvák, zsákok, kendertömölők, esőköpenyeg és gazdasági sátorok, árengedmény 5⁰/₀.

Freund A. és Fia. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. Nyerges, löszerszámok, bőrdöndők és utatáskák, lópokróczok, istálló- és tisztító szerek, 5⁰/₀.

Fairbanks mérleg- és gépgyár r.-társ. Budapest, Andrássy-u. 14. gazd. gépek, tizedes és százas mérlegek 10⁰/₀.

Feldmann és Kádár. Budapest, VI., Teréz-körút 34. Műszaki és gazdasági kellékek, szerszámok, fűreszek és reszelők, orosz és amerikai henger- és gépolajok, olíva gépolaj, 15⁰/₀.

Fuchs G. Budapest, VII., Károly-körút 1. Gazdasági gépek, tizedes és százas mérlegek, árengedmény 5⁰/₀.

Geitner és Rausch. Budapest, Andrássy-ut 8. Műszaki, gazdasági és számszám-izlet. Háztartási és sportozók Malomkőgyár. A gazdatisztiz urak bevásárlásnál a legmagasabb engedményben részesülnek. Kívánatra külön árajánlattal készségesen szolgálunk.

Groág Lipót fia. Budapest, VI., Váci-körút 43. Uri és női fehérnemű, férfi ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők; fűzők és kötött árúk, stb. áreng. 6⁰/₀.

Glass és Társa. Budapest, IV., Múzeum-körút 5. Uri fehérnemű, vízhatlan esőköpenyek, Jaeger-árúk, árengedmény 5⁰/₀.

Hatschek Emil. Budapest, Andrássy-ut 13. Lát-szerek és norinbergi disz-műárúk, árengedmény 10⁰/₀.

Huzella M. Budapest, Váci-utca 1. Vadászfegyverek és vadász-kellékek (töltények kivételével) 5⁰/₀.

Kánitz C. és Fia. Budapest, Dorottya-utca 10. Papir- és írószerek, nyomtatványok, amerikai író-gépek, árengedmény 10⁰/₀.

Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és tábla-üveg raktár, áreng. 10⁰/₀.

Kirner József. Budapest, IV., Szervita-tér 2. Vadászfegyverek és vadász-kellékek, forgópisztolyok

Országos gépész-egyesület szakavatott gépészeket minden időben felvesz és elhelyez. Közönlönye: „Magyar Gépípar” évi előfizetési ára 8 korona, Budapest, Köztelek.

Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület tulajdonosa.

stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10⁰/₀.

Kühne Ede Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10⁰/₀.

Kunz József és társa. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérnemű, szőnyeg és pokrócz árúk 5⁰/₀.

Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérnemű, női és uri divatcikk, szővött-árú, árengedmény 5⁰/₀.

Károlyi György. Budapest, V., Dorottya-u. 10. Papir, író- és rajzszerek, 10⁰/₀.

Kertész Jenő. Budapest, Kerepesi-ut 8. Disz-mű-árúk és uri divatárúk, 10⁰/₀.

Lakos Nándor Friedländer József mezőgazdasági gép- és szélmotor- és szivattyúgyár magyarországi vezérképviselete és főraktára Budapest, Kőrösi-Kerepesi-ut 1. sz. Árengedmény 15-17⁰/₀ ig.

Lettersdorfer D. és Fia. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 6. Kész ruha és ruha-raktár, ruha szövetek, árengedmény 5⁰/₀.

Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és ruha-raktár, 5⁰/₀.

Molnár és Moser. Budapest, Koronaherceg-utca 9. Illatszerek, szappanok, háztartási és gazdasági cikkek, gyógyárúk, vegyszerek, kőt-szerek, árengedmény 10⁰/₀.

Magyar fém- és lámpa-áru gyár r.-t. Budapest, V., Gizellatér 1. VI., Teréz-körút 1., VIII. Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10⁰/₀.

Melichár Ferencz. Budapest, Nagymező-utca 68. Velőgépek, áreng. 10⁰/₀.

Neoschill Alajos. Budapest, IV., Váci-utca 27. Kötőszer és sebészeti cikkek, sérvtörők, gummi-különlégek, 10⁰/₀.

Rigler József Ede. Pápirneműgyár részv.-társ. Budapest, Erzsébet-tér 19. Írószerek, írószati berendezések, gazdasági nyomtatványok és könyvek, 10⁰/₀.

Radwaner és Rónaimag kereskedők, J. C. Schmidt erfurti magtermelő, német cs. és kir. udv. szállító, egyedüli magyarországi fő-raktárosai, Budapest, V., Nádor-u. 8., egyesületünk tagjainak a világhírti erfurti magvak árjegyzéki árából 5⁰/₀-ot engedélyeznek.

Szántó és Glass. Budapest, IV., Múzeum-körút 37. Uri fehérnemű, ingek, kézelők, gallérok, áreng. 5⁰/₀.

Szenássy és Reimann. Budapest, IV., Ferenczietek-tere 9. Papir, irodai felszerelések, nyomtatványok, levéldobozok, áreng. 10⁰/₀.

Szőnyegház. Budapest, IV., Károly-körút 26. Szőnyegek, függönyök, terítők, ágyneműk, vasutatók, pokróczok és lakásberendezési cikkek, áreng. 10⁰/₀.

Szűcs Zsigmond. Budapest, VI., Nagymező-utca 68. Széna-gyűjtők, trierok, rosták, tengeri morzsolók, szécskavágók, darálóok járgányok, borsajtók és vizók, mérlegek s egyéb gazdasági eszközök, áreng. 12⁰/₀.